

Preferencje partyjne Polaków na początku lipca 2003 r.

Warszawa, lipiec 2003 roku

- Gdyby wybory parlamentarne miały odbywać się w miesiąc po referendum akcesyjnym, frekwencja wyborcza byłaby o około półtora raza niższa. Zdecydowaną gotowość wzięcia udziału w wyborach do Sejmu – gdyby miały się one odbywać w najbliższą niedzielę zadeklarowało w pierwszy weekend lipca 35% Polaków. Tymczasem w czasie, gdy decydowaliśmy „być czy nie być w Unii”, deklaracje takie składała grupa osób o siedem punktów procentowych większa (jak wynika z badań TNS OBOP – w drugim kwartale 2003 r. ewentualne wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przyciągnęłyby do urn mniej osób niż referendum europejskie: inaczej niż w referendum akcesyjnym, w odbywających się w tym samym czasie wyborach parlamentarnych frekwencja nie osiągnęłaby połowy – a najprawdopodobniej, co najwyżej, nieznacznie tylko przekroczyła dwie piąte – uprawnionych).
- W sondażu zrealizowanym przez TNS OBOP na początku lipca liderem rankingu preferencji pozostaje SLD – gotowość głosowania nań zadeklarowało 21% badanych. Na drugiej pozycji z 18% wskazań uplasowała się Samoobrona. Za nią są: PiS (14%), PO (12%), PSL (11%) i LPR (8%). Wyniki tuż poniżej pięcioprocentowego progu uzyskały – UP, KPEiR (po 4%) i UW (3%). Po jednej na sto osób (spośród tych, którzy mając sprecyzowane preferencje deklarowali zamiar uczestniczenia w wyborach) deklarowało poparcie dla UPR, ZChN, PPS i PWN. Pozostałe partie uzyskiwały jeszcze niższe wyniki.
- Największy elektorat zapasowy ma PiS – gdyby aktualnie popierana partia nie startowała w wyborach to 12% wyborców zadeklarowało, że przerzuciliby wtedy swoje poparcie właśnie na PiS. Badani wskazywali jeszcze relatywnie często także na PO, PSL (po 9%), LPR (8%), Samoobronę, SLD (po 7%) i UP (6%). Partii rezerwowej nie miała niemal jedna trzecia wyborców – 21% nie potrafiło takiej wskazać, a 8% stwierdziło, że nie poparliby żadnej innej poza aktualnie popieraną.
- Największą niechęć osób deklarujących zamiar uczestniczenia w wyborach budzi SLD – 30% z nich zadeklarowało, że na pewno nie głosowali na tę partię. Na drugim miejscu – pod względem niechęci – znajdują się Samoobrona i LPR (po 19%). Inne partie wymieniało już co najwyżej kilka procent osób.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła: TNS OBOP.

Wyniki preferencji partyjnych Polaków, prezentowane w niniejszym opracowaniu, zebrane zostały w trakcie badania realizowanego w pierwszy weekend lipca¹. Spośród dwóch poprzednich, czerwcowych badań, pierwsze miało miejsce w trakcie trwania referendum akcesyjnego, drugie natomiast – tydzień po tym wydarzeniu, wkrótce po głosowaniu wotum zaufania dla rządu Leszka Millera. Od tamtego czasu miało miejsce kilka istotnych wydarzeń mogących wpływać na stosunek Polaków do partii politycznych – zmiana na stanowisku ministra rolnictwa, kongres SLD, doniesienia o aferach z udziałem polityków SLD (sprawa starachowicka, czy Łapińskiego i Naumana), relacje i komentarze mediów oraz polityków odnośnie ostatecznych wyników śledztwa dotyczącego sprawy Rywina, kontrowersje co do trwania dalszych prac nad ustawą o radiofonii i telewizji, czy – pozornie niemające wpływu na sferę polityki – przybicie do polskiego portu holenderskiego statku-kliniki aborcyjnej „Langenort”.

GOTOWOŚĆ GŁOSOWANIA

Kampania referendalna była skuteczna – już w miesiąc po referendum europejskim mobilizacja wyborców osłabła. Gotowość wzięcia udziału w wyborach parlamentarnych zadeklarowało teraz 35% dorosłych Polaków – odsetek ten jest o siedem punktów procentowych mniejszy niż deklarujących zainteresowanie udziałem w wyborach do Sejmu w czasie trwania referendum akcesyjnego. Określając wielkość frekwencji, można śmiało stwierdzić, że byłaby ona o mniej więcej półtora raza mniejsza niż uzyskana w trakcie głosowania sprzed miesiąca.

GDYBY W NAJBLIŻSZĄ NIEDZIELĘ ODBYŁY SIĘ WYBORY DO SEJMU, TO CZY WZIĄŁBY(ĘŁABY) PAN(I) W NICH UDZIAŁ														
(Dane w proc.)	.ate pol 23.IX.'01	PKW 23.IX.'01	12-14. X.'02	12-14. XI.'02	23-25. XI.'02	7-9. XII.'02	10-12. I.'03	8-10. II.'03	8-10. III.'03	5-7. IV.'03	10-12. V.'03	7-9. VI.'03	14-16. VI.'03	5-7. VII.'03
Zdecydowanie tak	46,4	46,29	38	37	40	36	36	35	36	34	40	42	39	35
Raczej tak			28	22	26	24	27	25	29	30	32	25	26	29
Raczej nie			10	12	12	11	13	14	11	10	8	9	10	10
Zdecydowanie nie			18	25	20	23	19	20	18	19	14	19	18	21
Trudno powiedzieć			6	4	2	6	5	6	6	6	7	6	5	7

Late poll – badanie zrealizowane przez TNS OBOP w dniu wyborów.

¹ Sondaż TNS OBOP zrealizowany w dniach 5-7 lipca 2003 r. na reprezentatywnej, losowej 943-osobowej ogólnopolskiej próbie osób od 18 roku życia. Maksymalny błąd statystyczny dla takiej wielkości próby wynosi +/-3%, przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

PREFERENCJE PARTYJNE

Najnowszy ranking preferencji partyjnych wygląda bardzo podobnie, jak w kwietniu, kiedy to lider – SLD – uzyskał najniższy z dotychczasowych wynik, a dystans dzielący go od następnej w kolejności partii – Samoobrony – zmniejszył się do zaledwie kilku punktów. Poza tą dwójką, na pewne miejsca w ławach sejmowych mogliby także teraz liczyć ponadto przedstawiciele PiS, PO, PSL, a także LPR. Wyniki tuż poniżej progu wyborczego uzyskały UP, KPEiR oraz UW.

KANDYDATÓW KTÓREJ PARTII LUB UGRUPOWANIA
POPARŁ(A)BY PAN(I) W WYBORACH DO SEJMU

	Late poll	3.IX.'01 PKW	12-14. X.'02	12-14. XI.'02	23-25. XI.'02	7-9. XII.'02	10-12. I.'03	8-9. II.'03	8-10. III.'03	5-7. IV.'03	10-12. V.'03	7-9. VI.'03	14-16. VI.'03	5-7. VII.'03
Sojusz Lewicy Demokratycznej – SLD (L. Miller)	-	-	32	31	27	25	38	28	29	22	25	22	27	21
Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej (A. Lepper)	10,28	10,20	13	12	15	14	10	13	14	18	14	13	14	18
„Prawo i Sprawiedliwość” (J. Kaczyński)	8,94	9,50	12	13	14	15	9	15	15	16	15	18	12	14
Platforma Obywatelska Rzeczy- pospolitej Polskiej (D. Tusk)	12,25	12,68	10	8	8	10	9	9	9	13	14	15	15	12
Polskie Stronnictwo Ludowe – PSL (J. Kalinowski)	9,35	8,98	11	16	10	10	12	8	8	10	9	6	8	11
Liga Polskich Rodzin (M. Kotlinowski)	7,51	7,87	8	7	12	13	7	9	10	8	8	9	8	8
Unia Pracy – UP (M. Pol)	-	-	1	2	3	3	4	4	4	3	2	5	5	4
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (T. Mamiński)	-	-	1	2	3	3	2	3	2	3	4	4	2	4
Unia Wolności – UW (W. Frasyniuk)	3,19	3,10	3	2	2	3	3	5	4	4	4	3	3	3
Unia Polityki Realnej – UPR (S. Wojtera)	-	-	1	1	1	1	2	2	1	1	1	0	2	1
Zjednoczenie Chrześcijańsko- Narodowe – ZChN (J. Kropiwnicki)	-	-	1	2	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1
Polska Partia Socjalistyczna - PPS (Z. Puchajda)	0,11	0,10	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1
Polska Wspólnota Narodowa (B. Tejkowski)	0,12	0,02	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Konfederacja Polski Niepodległej – Obóz Patriotyczny (P. Sytek)	0,01	-	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Polska Unia Gospodarcza (W. Komowski)	0,06	0,06	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0
Partia Ludowo-Demokratyczna (R. Jagieliński)	-	-	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0
Stronnictwo Demokratyczne – SD (A. Arendarski)	-	-	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
Alternatywa Partia Pracy (D. Podrzycki)	0,43	0,42	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Centrolewica Rzeczypospolitej Polskiej (T. Kraško)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0
Stronnictwo Konserwatywno Ludo- we – Ruch Nowej Polski (A. Balazs)	-	-	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem Polsce (A. Macierewicz)	-	-	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Ruch Społeczny (K. Piesiewicz)	-	-	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne partie	-	-	1	1	1	1	0	1	1	0	2	1	0	0
Koalicja Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy”	41,51	41,04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akcja Wyborcza Solidarność Prawicy	5,71	5,60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Na kartkach umieszczono nazwy partii i koalicji wg kolejności alfabetycznej. Przy ich nazwach, w nawiasach podano nazwiska liderów. Prezentowane w tabeli wyniki preferencji odnoszą się do wszystkich uprawnionych do głosowania osób, które zadeklarowały („zdecydowanie” lub „raczej”) gotowość wzięcia udziału w wyborach i które wiedziały, na jakie z wyszczególnionych na liście – lub inną niż wymienione partie zgłasować. Wynik 0% poparcia dla partii oznacza, że elektorat tego ugrupowania może stanowić mniej niż 1% lub może kształtować się na poziomie 1% (po uwzględnieniu wyniku uzyskanego po przecinku i błędzie statystycznego)

Late poll – badanie zrealizowane przez TNS OBOP w dniu wyborów.

* * *

Wśród osób zainteresowanych udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych, 21% nie było zdecydowanych, które z ugrupowań poprzeć.

ELEKTORATY REZERWOWE

Największy elektorat zapasowy ma PiS – wśród osób deklarujących poparcie dla którejś z partii, możliwość przetrzucenia głosu na to ugrupowanie – w sytuacji gdyby aktualny faworyt nie startował w wyborach – dopuszcza 12% osób. Dla niewiele mniejszej grupy wyborców partiami drugiego wyboru są PO i PSL (po 9%). Relatywnie często wskazywane są przez badanych LPR (8%), Samoobrona, SLD (po 7%) i UP (6%).

**A GDYBY POPIERANA PRZEZ PANA(IA) PARTIA NIE STRATOWAŁA,
TO KANDYDATÓW KTÓREJ PARTII BY PAN(I) POPARŁ(A)?**

<i>Dane w proc.</i>	23-25. XI.'02	7-9. XII.'02	10-12. I.'03	8-10. II.'03	8-10. III.'03	5-7. IV.'03	10-12. V.'03	7-9. VI.'03	14-16. VI.'03	5-7. VII.'03
„Prawo i Sprawiedliwość” (J. Kaczyński)	10	11	12	12	12	13	10	13	15	12
Platforma Obywatelska Rzeczypospolitej Polskiej (D. Tusk)	9	7	10	9	12	8	10	12	10	9
Polskie Stronnictwo Ludowe - PSL (J. Kalinowski)	8	13	10	10	7	9	10	9	6	9
Liga Polskich Rodzin (M. Kotlowski)	8	8	5	6	9	6	6	6	5	8
Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej (A. Lepper)	5	7	6	8	6	6	5	7	5	7
Sojusz Lewicy Demokratycznej - SLD (L. Miller)	6	5	8	8	2	9	4	5	6	7
Unia Pracy - UP (M. Pol)	7	8	9	7	7	7	9	8	7	6
Unia Wolności - UW (W. Frasyniuk)	3	5	3	6	3	6	5	3	5	4
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe - ZChN (J. Kropiwnicki)	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (T. Mamiński)	2	2	1	2	1	2	2	1	2	1
Alternatywa Partia Pracy (D. Podrzycki)	2	1	1	1	1	0	1	1	0	1
Centrolewica Rzeczypospolitej Polskiej (T. Kraśko)	-	-	-	-	-	-	0	0	0	1
Polska Partia Socjalistyczna - PPS (Z. Puchajda)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Unia Polityki Realnej - UPR (J. Korwin-Mikke)	1	0	2	1	1	1	1	1	1	1
Partia Ludowo-Demokratyczna (R. Jagieliński)	1	1	0	0	0	2	1	1	1	1
Razem Polsce (A. Macierewicz)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Polska Unia Gospodarcza (W. Kornowski)	0	0	1	1	1	0	1	1	0	0
Stronnictwo Konserwatywno Ludowe – Ruch Nowej Polski (A. Balazs)	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Stronnictwo Demokratyczne – SD (A. Arendarski)	1	1	0	2	0	1	2	1	1	0
Konfederacja Polski Niepodległej – Obóz Patriotyczny (P. Sytek)	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Ruch Społeczny (K. Piesiewicz)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Polska Wspólnota Narodowa (B. Tejkowski)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0
Żadna	12	10	12	10	11	12	12	9	10	8
trudno powiedzieć	20	20	18	16	22	17	17	20	23	21

Dane w proc.
Wyniki wśród osób, które zadeklarowały gotowość głosowania i miały sprecyzowane preferencje

Partii zapasowej w stosunku do aktualnie popieranej nie posiada niemal jedna trzecia wyborców – 21% nie potrafiło takiej partii wskazać, a 8% od razu

zadeklarowało, że nie głosowałoby na żadną inną. Najbardziej „wiernych” wyborców ma obecnie SLD – niemal połowa z nich nie ma partii „rezerwowej” – aż 17% (dwukrotnie więcej niż wśród ogółu) mówi, że nie głosowałoby na żadną inną, a 28% nie potrafiło takiego ugrupowania wskazać. Pozostała część elektoratu SLD relatywnie najczęściej mówiła o ewentualnym poparciu dla UP (17%) i PSL (10%). Inni wymieniali jeszcze PO, PiS i UW (po 6%).

Następne pod względem liczby osób nieposiadających partii rezerwowej były Samoobrona (34%) i PSL (32%), przy czym o niegłosowaniu na żadną inną partię poza aktualnie popieraną mówiło tu znacznie mniej osób niż w elektoracie SLD (w elektoracie Samoobrony – 4%, a PSL – 7%). Przez elektorat Samoobrony, jako partię drugiego wyboru najczęściej wskazywane były LPR (20%), nieco rzadziej – PSL (12%) i PiS (10%), z kolei elektorat PSL najczęściej swoje sympatie kierował w ku Samoobronie (25%), SLD (20%), a rzadziej – PiS (10%).

Niewiele mniejszą niż PSL i Samoobrona grupę wyborców bez partii rezerwowej ma LPR (28%, przy 6% tych, którzy od razu odmówili przekazania poparcia innemu ugrupowaniu). Dla pozostałych partią drugiego wyboru była przede wszystkim Samoobrona (20%) i PiS (13%).

Partiami zapasowymi stosunkowo najczęściej dysponowało PiS (rezerwowego ugrupowania nie miało 19% jego zwolenników, przy 4% osób, które od razu deklarowały, że nie przekazałyby poparcia nikomu innemu) oraz PO (odpowiednio: 11% i 5%). Wyborcy PiS w drugiej kolejności wskazywali przede wszystkim PO (31%) i LPR (14%), natomiast wyborcy PO – na PiS (47%) i UW (15%).

ELEKTORATY NEGATYWNE

Najwięcej niechęci budzi Sojusz Lewicy Demokratycznej – 30% osób deklarujących zamiar uczestniczenia w wyborach parlamentarnych zadeklarowało, że na pewno nie zagłosowałoby na tę partię. Znaczną grupę przeciwników mają także Samoobrona i Liga Polskich Rodzin (po 19%). Możliwość głosowania na inne ugrupowanie odrzucana była przez badanych już zdecydowanie rzadziej – następna w tym rankingu partia uzyskiwała zaledwie 4% wskazań.

A NA JAKĄ PARTIĘ NA PEWNO BY PAN(I) NIE GŁOSOWAŁ(A)?									
Dane w proc.	7-9. XII.'02	10-12. I.'03	8-10. II.'03	8-10. III.'03	5-7. IV.'03	10-12. V.'03	7-9. VI.'03	14-16. VI.'03	5-7. VII.'03
Sojusz Lewicy Demokratycznej - SLD (L. Miller)	28	19	23	30	28	32	25	30	30
Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej (A. Lepper)	19	22	23	21	24	23	25	28	19
Liga Polskich Rodzin (M. Kotlinowski)	13	15	12	18	19	16	15	20	19
Platforma Obywatelska Rzeczypospolitej Polskiej (D. Tusk)	4	5	6	5	4	4	4	3	4
Unia Wolności - UW (W. Frasyniuk)	7	4	7	7	3	4	4	3	4
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe - ZChN (J. Kropiwnicki)	6	5	8	5	6	6	5	6	4
Unia Pracy - UP (M. Pol)	3	1	2	4	3	2	2	2	3
„Prawo i Sprawiedliwość” (J. Kaczyński)	3	3	2	3	4	4	2	6	2
Polska Wspólnota Narodowa (B. Tejkowski)	2	1	1	1	1	2	1	2	2
Razem Polsce (A. Macierewicz)	2	1	1	1	2	2	1	1	2
Unia Polityki Realnej - UPR (S. Wojtera)	2	3	2	3	2	2	2	2	2
Polskie Stronnictwo Ludowe - PSL (J. Kalinowski)	2	2	3	4	4	3	3	2	2
Ruch Społeczny (K. Piesiewicz)	1	1	0	1	1	2	1	0	1
Konfederacja Polski Niepodległej – Obóz Patriotyczny (P. Sytek)	2	3	2	4	2	1	2	3	1
Alternatywa Partia Pracy (D. Podrzycki)	1	1	2	1	2	1	1	1	1
Stronnictwo Konserwatywno Ludowe – Ruch Nowej Polski (A. Balazs)	1	0	1	1	1	1	0	1	1
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (T. Mamiński)	1	1	1	2	1	1	2	1	1
Polska Unia Gospodarcza (W. Kornowski)	0	1	1	1	0	0	0	0	1
Polska Partia Socjalistyczna - PPS (Z. Puchajda)	3	2	2	2	2	3	1	1	1
Centrolewica Rzeczypospolitej Polskiej (T. Kraśko)	-	-	-	-	-	2	1	1	1
Stronnictwo Demokratyczne - SD (A. Arendarski)	0	1	0	1	1	1	1	0	1
Partia Ludowo-Demokratyczna (R. Jagieliński)	1	1	1	1	1	0	0	1	0
Inne	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Żadna	2	2	2	3	1	1	1	1	3
trudno powiedzieć	19	25	19	18	17	18	25	17	19

Dane w proc.

Wyniki wśród osób, które zadeklarowały gotowość głosowania
Wyniki nie sumują się do 100% - można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Sojusz Lewicy Demokratycznej

Możliwość głosowania na SLD zdecydowanie najsilniej odrzucana jest przez elektorat LPR (72%), ale także PiS (63%), nieco rzadziej – ale i tak zdecydowanie częściej niż wśród ogółu – niechętna postawa obserwowana była w elektoracie Samoobrony (49%) i PO (39%). Zdecydowanie rzadziej dezaprobata pojawiała się wśród wyborców PSL (17%). Elektorat SLD z kolei silną niechęć demonstrował wobec LPR (40%) i Samoobrony (36%). Ponadto, częściej niż wśród ogółu badanych

wśród osób deklarujących poparcie dla Sojuszu, pojawiała się odmowa poparcia ZChN (8%), PiS (6%) i PWN (5%).

Samoobrona

Zdecydowana niechęć wobec Samoobrony pojawiała się w elektoratach PO (40%) i SLD (36%). Niewiele od ogółu różnili się pod tym względem wyborcy PiS (19%) i PSL (14%). Najrzadziej dezaprobatą obserwowana była wśród sympatyków LPR (zaledwie 7%). Z kolei elektorat Samoobrony najbardziej krytycznie odnosił się do SLD (49%). Ponadto częściej niż ogół wyborców, wyborcy ci mówili o braku poparcia dla PO (9%) i UW (7%), wyraźnie rzadziej niż inni odmawiali poparcia LPR (10%).

Liga Polskich Rodzin

Liga Polskich Rodzin największą dezaprobatę budzi w elektoracie SLD (40%). Opinie zwolenników PO (23%), PSL (17%) i PiS (16%) nie odbiegają zasadniczo od średniej uzyskanej wśród ogółu potencjalnych wyborców. Najrzadziej brak poparcia dla LPR pojawiał się w elektoracie Samoobrony (10%). Elektorat LPR natomiast wyrażał zdecydowaną niechęć wobec SLD (72%). Ponadto, częściej niż inni odmawiał poparcia UW (12%) i KPEiR (8%), zaś wyraźnie rzadziej niż inni odnosił się do tak wobec Samoobrony (7%).

Wśród pozostałych – spośród największych – ugrupowań:

- elektorat PiS zdecydowanie niechętnie – wyraźnie częściej niż ogół – odnosił się wobec SLD (63%). Ponadto o braku poparcia mówiono w stosunku do Samoobrony (19%) i LPR (16%), jednak uzyskane tu odsetki, nie odbiegały zasadniczo, od odnotowanych wśród ogółu.
- wyborcy PO równie często – a jednocześnie częściej niż ogół pytanym - odmawiali poparcia Samoobronie (40%) co SLD (39%). Często odmawiali także głosowania na LPR (23%), częściej niż inni krytycznie odnosili się do UP (7%).
- elektorat PSL pytany, o to, jakim partiom na pewno nie przekazałby poparcia niemal tak samo często wskazywał na LPR (17%), SLD (17%) i Samoobronę (14%); przy czym niechęć wobec SLD pojawiała się tu niemal dwukrotnie rzadziej niż wśród ogółu. Nieco częściej niż inni, wyborcy PSL odmawiali głosowania na PO (8%) i PUG (4%).

WNIOSKI

Wyniki najnowszych badań wskazują, że, mimo zawirowań na scenie politycznej i ujawnianych kolejnych afer, w jakie wiktani są politycy partii rządzącej, Sojusz Lewicy Demokratycznej wciąż jest formacją uzyskującą największe poparcie tej części Polaków, która – mając sprecyzowane preferencje – głosowałaby w wyborach parlamentarnych. Ale pozycja SLD nie jest jednak już tak silna, jak jeszcze niedawno – co prawda po odnotowywanych w kolejnych badaniach spadkach poparcia, wyniki znów „zwyżkują”, ale jak się okazuje, wkrótce ponownie powracają do poziomu jednego z niższych spośród notowanych w ostatnim okresie. Takie skoki w wynikach preferencji mogą sugerować, że traktowana do tej pory za wierniejszą (choć może jeszcze nie „twardy elektorat”) część elektoratu SLD zaczyna odchodzić od swojego dotychczasowego faworyta (procesu takiego nie należy traktować jako jednorazowego aktu – który raz ujawniony winien być potwierdzany się we wszystkich kolejnych badaniach, ale przeciwnie – właśnie odnotowywane w kolejnych sondażach fluktuacje, świadcząc o wahaniach wśród sympatyków, mogą wskazywać na odchodzenie od dotychczasowych opinii – w tym przypadku odchodzenie od SLD części jej dotychczasowych zwolenników).

W tym samym czasie, gdy trwa walka lidera o zatrzymanie swojego elektoratu, trwa walka o drugą, a w zamierzeniu zapewne – pierwszą pozycję w rankingu preferencji partyjnych Polaków – aspirują do niej Samoobrona, PiS i PO. Przy czym – sugerując się wynikami rankingów „alternatywnego” i „negatywnego” można by sądzić, że największe szanse miałyby PiS (lider rankingu alternatywnego, przy najniższym wyniku rankingu negatywnego), natomiast najmniejsze – Samoobrona (liczba osób rozpatrujących możliwość przerzucenia nań głosu w drugiej kolejności jest co prawda niewiele niższa niż w przypadku PiS czy PO, ale jednocześnie patia ta uzyskuje w naszych badaniach wysoki odsetek niechęci).

Na pewne miejsca w parlamencie mogą liczyć – poza aktualnym liderem i „goniącą” go trójką ugrupowań – także PSL i LPR. Na granicy progu balansowałyby zaś – co w praktyce oznaczałoby „być albo nie być”, czyli parlamentarną ruletkę – UP, UW oraz KPEiR.

GOTOWOŚĆ UCZESTNICZENIA W WYBORACH PARLAMENTARNYCH(a)

		DANE WPROC.					LICZBA OSÓB
		zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie	jeszcze nie wiem	
OGÓŁEM		35	29	10	21	5	943
PŁEĆ	mężczyźni	40	28	8	20	4	445
	kobiety	31	30	11	22	5	498
WIEK	18-24 lata	20	32	15	28	5	155
	25-34 lata	30	34	10	22	4	178
	35-44 lata	42	28	9	16	5	157
	45-54 lata	41	27	8	18	6	188
	55-64 lata	32	35	8	22	3	114
	65 i więcej lat	44	21	9	21	5	152
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	28	29	14	24	5	225
	zasadnicze zawodowe	35	30	10	20	6	273
	średnie i pomaturalne	34	31	9	22	4	331
	wyższe i licencjat	57	25	4	12	3	108
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	34	34	9	20	3	349
	miasta do 20 tys.	38	26	14	19	3	118
	miasta 20-100 tys.	41	29	8	19	4	185
	miasta 100-500 tys.	32	24	14	22	8	176
	miasta pow. 500 tys.	33	26	7	28	6	115
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	51	33	1	13	2	71
	prywatni przedsiębiorcy	39	11	14	36		28
	pracownicy administracji i usług	32	30	9	21	8	81
	robotnicy	36	29	13	18	4	154
	rolnicy	31	43	8	14	4	57
	gospodynie domowe	20	30	15	22	13	33
	emeryci	38	26	11	22	3	189
	renciści	39	28	5	21	7	105
	uczniowie i studenci	19	35	15	28	4	79
bezrobotni	36	29	9	22	4	141	
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	38	32	7	19	4	559
	nieregularnie praktykujący	30	30	15	20	4	265
	niepraktykujący	34	17	11	31	6	113
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	42	26	7	22	4	122
	średnia	35	33	10	17	5	556
	zła	34	23	10	28	4	253
	w ogóle się nie	21	25	9	38	6	211

ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	interesują						
	raczej się nie interesują	26	33	16	20	5	340
	raczej się interesują	48	30	6	12	3	341
	bardzo zainteresowani	71	15		13	1	50
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	50	22	13	13	2	143
	centrolewicowe	55	29	4	11	1	68
	centroprawicowe	54	27	4	8	7	82
	prawicowe	46	30	10	11	3	168
	trudno powiedzieć	21	32	11	30	6	482
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	41	35	12	9	2	135
	zły	35	28	10	22	5	692
	trudno powiedzieć	29	33	8	24	7	112
a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 5-7 lipca 2003 r.							

PREFERENCJE PARTYJNE (WYBORY DO SEJMU)

- wyniki wśród osób mających sprecyzowane preferencje, które zadeklarowały gotowość głosowania -
1.Alternatywa Partia Pracy; 2.Centrolewica; 3.KPN-OP; 4.KPEiR; 5.LPR; 6.PLd; 7.PO; 8.PPS; 9.PUG; 10.PWN;
12.PiS; 13.Razem Polsce; 14.RS; 15.Samoobrona; 16.SLD; 17.SD; 18.SKL-RNP; 19.UPR; 20.UP; 21.UW; 22.ZChN
(a)

		DANE W PROC.																				96
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	15	16	17	18	19	20	21	22	
OGÓŁEM		0	0	1	4	8	0	12	1	0	1	11	14	18	21	0	0	1	4	3	1	0
PŁEĆ	mężczyźni	0		1	2	7		12	0	0		12	15	19	20	0		2	6	2	1	0
	kobiety	0	1	0	6	9	1	11	1	0	1	10	13	16	23	0	0		2	3	1	0
WIEK	18-24 lata					6		9	5	2		5	19	17	23				9	4		
	25-34 lata					5		26			3	12	11	20	19			1	1	2		
	35-44 lata			2	3	10		8		1	0	5	14	22	19			4	6	5		1
	45-54 lata			1		3		12	1			14	15	20	22		1		5	1	3	
	55-64 lata	1	2		10	9	2	6				17	9	14	26	1				2		
	65 i więcej lat	1		1	11	16		7				8	18	11	21	1			3	0	1	1
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	1			11	15		5				11	13	25	17				2	1		
	zasadnicze zawodowe		1	1	2	7		4	1	1		15	9	28	20	0	1		9		2	
	średnie i pomaturalne	0		0	1	8	1	12		0	2	9	19	13	27	0		1	1	5	1	1
	wyższe i licencjat			2	5	2		36	4			4	16	1	18	1		4	4	3		1
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś				5	9		7	1			19	12	30	13		1		1		1	1
	miasta do 20 tys.		2	1	1	9	2	9			0	9	12	7	24	1		2	13	8		
	miasta 20-100 tys.	1		3	3	3		14			2	7	14	14	27	1			5	3	1	1
	miasta 100-500 tys.	1			5	11		18	1	3			16	7	34				2	3	1	
	miasta pow. 500 tys.				4	7		19				3	24	7	23			5	4	5		
	kierownicy, specjaliści					4		34			5		18	1	20			3	6	8		1

GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	prywatni przedsiębiorcy					6	32		10			18	18					5	11			
	pracownicy administracji i usług			3		9	4	19		1	5	3	8	38					9	1		
	robotnicy					10	5		1		12	17	21	24			2	6	2			
	rolnicy					3	9				30	8	49	2								
	gospodynie domowe					8	5				17	7	44	10					9			
	emeryci	1	0	13	11	7					11	19	8	24	1	1		1	0	1	1	
	reńciści		3		8	10	4				15	9	24	23				4	1			
	uczniowie i studenci					12	15	11			5	30	2	21				3				
	bezrobotni					4	11	1			9	12	25	22			2	10	2	3		
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	0	0	1	4	11	0	10	1	0	1	13	14	18	17	0	0	1	3	1	1	0
	nieregularnie praktykujący	0		1	4	2		12		1		5	16	20	31	0			5	4		
	niepraktykujący					2		22				6	9	8	29			3	10	11		1
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra					4		30	4	2		7	25	6	14				2	4	2	
	średnia	0		1	5	7	0	10	0	0	1	9	13	19	25	0	0	1	3	2	0	0
	zła	1	1		3	13		6				16	11	20	16	0			8	2	2	1
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują			2	7	16		4				13	8	27	11				9	2		1
	raczej się nie interesują	1		1	2	10	1	14	1	1	2	11	11	17	24	0			3	0	1	0
	raczej się interesują		1	0	2	4		12	1	0		11	17	17	23	0	0	1	3	4	1	0
	bardzo zainteresowani				14	10		16				1	20	6	18			4	6	5		
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	1	1		3	1		5				1	3	11	62	0		1	6	3		0
	centrolewicowe				2	3		6	6		1	19	3	16	30	1			9	1	5	
	centroprawicowe				1	13		27				13	17	18	2	1	2		2	4	2	
	prawicowe			2	4	15	1	18		1		4	34	14	1			2	0	3	1	0
	trudno powiedzieć	1		1	6	6		7	1	1	2	18	9	25	17				5	2		0
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	1		1	1	2		8		1	3	8	11	18	30			3	8	2	4	
	zły	0	0	1	3	9	0	12	1	0	0	12	16	19	17	0	0	0	3	3	0	0
	trudno powiedzieć				13	9		16				6	8	6	37				2	1		2

a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 5-7 lipca 2003 r.

DRUGA PREFERENCJA - GDYBY POPIERANA PRZEZ RESPONDENTA PARTIA MIAŁA NIE STARTOWAĆ W
- wyniki drugiego głosu wśród osób mających sprecyzowane preferencje, które zadeklarowały gotowość
1.Alternatywa Partia Pracy; 2.Centrolewica; 3.KPN-OP; 4.KPEiR; 5.LPR; 6.PLD; 7.PO; 8.PPS; 9.PUG; 10.PWN;
13.Razem Polsce; 14.RS; 15.Samoobrona; 16.SLD; 17.SD; 18.SKL-RNP; 19.UPR; 20.UP; 21.UW; 22.ZChN; 23.
97.trudno powiedzieć(a)

	DANE W PROC.																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
OGÓŁEM	1	1	0	1	8	1	9	1	0	9	12	1	0	7	7	0	0	1	6	4	2	;

PŁEĆ	mężczyźni	1	1	0	2	7		8	1	1	11	14	0		9	8	0	0	1	6	4	1	8
	kobiety	1	0		1	9	1	10	0		7	10	1	0	4	5	0	1	0	7	4	2	9
WIEK	18-24 lata		3		5	6	5	22	5	3	7	2			3	6			1	3	4		8
	25-34 lata	1			1	6		5			6	21		0	5	5	1			11	5	3	9
	35-44 lata	2		2		8		10		1	17	8	1		5	2	2	1	1	6	2	1	9
	45-54 lata	1				9		6	1		7	19			7	13				5	3	1	8
	55-64 lata				2	14		6			8	6			15	5			2	9	3	4	1
	65 i więcej lat		2		1	7		12	1		9	8	2		6	6		1		3	7	2	9
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	1	3			10		3		1	16	5	2		9	6	1	1		4	2	2	8
	zasadnicze zawodowe	1		1	1	12		6	1	1	12	10			10	6	0			5	1	1	8
	średnie i pomaturalne	1			2	5		15	1		6	11	1		5	7	0	1	0	8	4	2	9
	wyższe i licencjat		1		1	9	4	8			1	27		0	1	6			3	8	9		7
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	1	2		1	12	1	7	0	0	11	11			11	5		1	1	5	1	2	9
	miasta do 20 tys.			2		2		13	2		16	9			4	11	1	2		9	1	2	1
	miasta 20-100 tys.	2			2	7		7		2	4	15			5	10				7	4	2	7
	miasta 100-500 tys.				3	8		16			5	9	2		2	4	1			10	12	1	1
	miasta pow. 500 tys.				2	5		8	3		6	21	3	0	3	5	1		3	4	3		8
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	1				2		13				21		1	2	4			4	13	9	5	8
	prywatni przedsiębiorcy					10		26				32										6	7
	pracownicy administracji i usług	3			2	8		17	2		2	16			2	4				7	8		1
	robotnicy			2	1	4		5		1	12	14	2		6	3	2	2		10	3	2	9
	rolnicy					15					27	4			19					6	2		9
	gospodynie domowe					29		8			7				8	18				9			9
	emeryci		1		2	10		8	0		8	10			6	11		1		4	4	1	9
	renciści	1	1			9		7			5	6	3		16	7				4	4	3	1
	uczniowie i studenci				6		11	19	9		5	5				11			2		4		8
	bezrobotni	2	2		1	9		7		2	12	15			5	9	1			7	2		9
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	1	1	0	2	10	1	8	0	0	8	12	1		7	6		1	0	5	3	2	8
	nieregularnie praktykujący	1	1		1	3		9	1	1	10	12		0	5	7	2		1	9	5	1	9
	niepraktykujący				1	6		16	2		7	10			9	9			2	10	7		1
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra		4	2	1	4	4	17	3	1	6	25			4	1				5	3		7
	średnia	1	0		1	9		9	1	1	8	10	0	0	5	9	0	0	1	7	4	2	9
	zła	1			2	7		6			11	10	2		12	3	1	1		6	3	2	8
	w ogóle się nie interesują	4				11		6	2	1	7	9			11	6		2		5	5		0
	raczej się nie	1	1		3	6		5	0		9	6		0	6	5	1	1		5	6	4	0

ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	interesują																					
	raczej się interesują	0	1	1	10	1	11	0	1	10	17	1		7	7	0		1	9	2	1	
	bardzo zainteresowani	1		2	6		16	3		2	11	3		2	11				1	7		1
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	1		3	3		6	1	1	14	6			2	6	1		1	18	2		1
	centrolewicowe			1	7	6	8	1		15	8			10	8	1			5	8		1
	centroprawicowe			2	3		16	1		8	23			15	10			1		4		
	prawicowe		1		18		13			6	15	2	0	6	5			1	1	3	3	
	trudno powiedzieć	3	1		1	6		6	1	1	6	11			6	6	1	2		6	4	2
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	2	2		1	5		10	1		9	13			4	9	1	1		9	7	4
	zły	1	0	0	1	9	1	9	1	1	7	12	1	0	8	6	0	0	1	6	3	1
	trudno powiedzieć				2	11		10			19	9			4	6				7	4	

a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 5-7 lipca 2003 r.

A NA JAKĄ PARTIĘ NA PEWNO BY PAN(I) NIE GŁOSOWAŁ(A)?

- wybory negatywne wśród osób, które zadeklarowały gotowość głosowania -

1.Alternatywa Partia Pracy; 2.Centrolewica; 3.KPN-OP; 4.KPEiR; 5.LPR; 6.PL.D; 7.PO; 8.PPS; 9.PUG; 10.PWN; 11.PiS; 12.SLD; 13.Razem Polsce; 14.RS; 15.Samoobrona; 16.SLD; 17.SD; 18.SKL-RNP; 19.UPR; 20.UP; 21.UW; 22.ZChN; 23.żółta; 24.żółta; 25.żółta; 26.żółta; 27.żółta; 28.żółta; 29.żółta; 30.żółta; 31.żółta; 32.żółta; 33.żółta; 34.żółta; 35.żółta; 36.żółta; 37.żółta; 38.żółta; 39.żółta; 40.żółta; 41.żółta; 42.żółta; 43.żółta; 44.żółta; 45.żółta; 46.żółta; 47.żółta; 48.żółta; 49.żółta; 50.żółta; 51.żółta; 52.żółta; 53.żółta; 54.żółta; 55.żółta; 56.żółta; 57.żółta; 58.żółta; 59.żółta; 60.żółta; 61.żółta; 62.żółta; 63.żółta; 64.żółta; 65.żółta; 66.żółta; 67.żółta; 68.żółta; 69.żółta; 70.żółta; 71.żółta; 72.żółta; 73.żółta; 74.żółta; 75.żółta; 76.żółta; 77.żółta; 78.żółta; 79.żółta; 80.żółta; 81.żółta; 82.żółta; 83.żółta; 84.żółta; 85.żółta; 86.żółta; 87.żółta; 88.żółta; 89.żółta; 90.żółta; 91.żółta; 92.żółta; 93.żółta; 94.żółta; 95.żółta; 96.żółta; 97.trudno powiedzieć(a)

		DANE W PROC.																					
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
OGÓŁEM		1	1	1	1	19	0	4	1	1	2	2	2	2	1	19	30	1	1	2	3	4	4
PŁEĆ	mężczyźni	1	0	1	0	21	0	5	1	1	3	3	3	2	1	19	31	1	1	2	4	6	5
	kobiety	1	1	1	1	17		3	1	1	1	1	2	2	1	20	28		1	2	1	2	2
WIEK	18-24 lata			2		22		7			2	3	1	3	5	19	24	4	2	2		0	8
	25-34 lata					19		3		2	1	1	1	3		22	20			3		3	2
	35-44 lata	1	2	1	2	18		5	1		1	1	2	1		16	32		2	2	2	4	4
	45-54 lata	0	0	2	1	22	0	1	0	1	6	3	4	2	2	19	28		1	2	8	4	3
	55-64 lata	3	2		2	18	1	7		1	1	1	3	3	1	23	41				3	4	4
	65 i więcej lat	2	0	1	0	14	0	4	2	1	2	1	3	1	1	19	37	1	1	1	2	4	2
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	2	1	1	1	13	0	5	1	1	1	0	2	1	0	11	33	2	0	1	3	5	2
	zasadnicze zawodowe	1		1	1	16		3	1	1		2	2	1	1	14	31		1	2	3	4	4
	średnie i pomaturalne	2	1	1	1	22	0	5	0	1	3	3	3	2	2	23	27	1	2	3	3	4	5
	wyższe i licencjat				1	26		3			4	1	3	6	3	34	28		1	1	2	1	1
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	1	0	1	0	12	0	5	1	1	0	3	2	3	1	12	37	1	0	1	3	6	3
	miasta do 20 tys.	4	3	4	2	26	1	4	2	1	3	1	1	2	4	21	30	2	2	1	2	2	4
	miasta 20-100 tys.		1	1	0	24		5			2	0	2	1	1	22	17	1	2	3	1	3	5
	miasta 100-500 tys.			0	2	26		2	1	1	2	1	5	1		26	26		1	1	1	2	2
	miasta pow. 500 tys.	1	1	1		14	1	1			8	3	3	2	1	31	33		1	5	8	1	5
	kierownicy,	1				30		1			1		1		42	23			5	2		4	

